

Technika kŕmenia kapra – dôležitý faktor úspechu

Správne organizované prikrmovanie obsádok kapra je dôležitým predpokladom dosiahnutia vysokej produkcie rybníka, a tým aj spokojnosti chovateľ'a. Orientačný objem krmiva zistíme tak, keď od plánovanej celkovej produkcie odpočítame produkciu prirodzenú a rozdiel v produkcii zaistíme kŕmením.

BIONÓMIA KAPRA

Z hľadiska požiadaviek na životné prostredie patrí kapor k veľmi tolerantným a prispôsobivým rybám, no uprednostňuje plytšie nádrže eutrofného charakteru s vodnými porastami a mäkkým bahnitým dnom s teplotou vody 20 i viac °C, kde dosahuje i najlepšie prírastky.

Kapor sa vyznačuje pomerne rýchlym rastom, ktorého intenzita ale do značnej miery závisí od dedičných predpokladov, teploty vody a dostatku vhodnej potravy. V oblastiach s priaznivými klimatickými podmienkami (tropické a subtropické pásma) kapor prijíma potravu (a teda i rastie) počas celého roka. Vtedy dokáže pri dostatku potravy za rok narásť aj do hmotnosti 1 kg, dokonca i viac. V podmienkach Slovenska kapre pri poklese teploty vody pod cca 12 °C (na jeseň) výrazne obmedzujú príjem potravy a teda sa im zastavuje aj rast.

Staršie kapre (od štádia K₁) majú veľmi rôznorodé potravné spektrum a je ich možno považovať za typické všežravce v ríši rýb. Prednosť ale dávajú bezstavovcom žijúcim na dne (*bentos*) a na vodných porastoch (*fyty*). Kapre sa živia aj úlomkami rastlín a ich semenami. S vlastnou potravou prijímajú aj rôzne balastné látky (piesok, bahno, kamienky, detrit). V prirodzenej potrave kaprov býva najčastejšie zastúpený bentos, najmä larvy pakomárov (*Chironomidae*), podeníek (*Ephemeroptera*), potočníkov (*Trichoptera*) a nitenky (*Tubifex*). Zloženie prirodzenej potravy kapra závisí na sezónnom zastúpení jednotlivých skupín bezstavovcov a ich biomase v rybníku. Je všeobecne známe, že kapre dávajú prednosť ľahko dostupnému a súčasne bohato zastúpenému druhu potravy.

Príjem potravy ovplyvňuje najmä teplota vody. Pri zvýšení teploty vody z 10 na 25 °C sa doba trávenia potravy u kapra skraca asi o jednu polovicu. Doba prechodu prijatej potravy cez tráviace ústrojenstvo však nezáleží iba na teplote vody, ale i na druhu potravy a stupni naplnenia tráviaceho ústrojenstva. Väčšie množstvo prijatej potravy naraz využíva kapor horšie ako to isté množstvo rozložené do viacerých dávok. Na druhej strane, kapor môže pomerne dlhý čas hladovať a udržať si pritom schopnosť ďalšieho rastu. Predpokladom pre dosiahnutie vysokého prírastku v intenzívnom chove je popri dostatočnom množstve krmiva podaného v optimálnom technologickom postupe, aj zaistenie vysokej biomasy vhodných potravných organizmov v chovnom priestore.

Nenáročnosť na podmienky prostredia, pomerne rýchly rast pri veľmi dobrej konverzii prirodzenej potravy i umelých krmív, vysoká plodnosť a vysoká konzumná hodnota mäsa, stavajú kapra do dominantného postavenia v našom rybníčnom chove.

ORGANIZÁCIA PRIKRMOVANIA KAPRA

Kŕmna technika

Dôležitým predpokladom pre dosiahnutie vysokej prirodzenej produkcie v rybníkoch je dostatočné a správne organizované prikrmovanie. Potrebné množstvo krmiva pre konkrétny rybník si môžeme vypočítať podľa vzorca:

$$K = (O \times V - P) \times a$$

kde:

- K – množstvo potrebného krmiva v kg
- O – obsádka rybníka v kusoch
- V – plánovaný kusový prírastok v gramoch
- P – celková prirodzená produkcia rybníka v kg
- a – kŕmny koeficient použitého krmiva

Ak teda chceme zistiť napr. potrebné množstvo krmiva pre 15 hektárový výťažník s prirodzenou produkciou 380 kg/ha, do ktorého bolo vysadené 30.000 ks K_1 a chceme dosiahnuť priemerný kusový prírastok 0,4 kg. Použijeme krmivo s predpokladaným kŕmnym koeficientom 3,0. Výpočet potom bude takýto:

$$K = (30\,000 \times 0,4 - 5\,700) \times 3 = 18.900 \text{ kg krmiva}$$

Optimálne prikrmovanie kaprov predpokladá použitie správnej kŕmnej techniky a vykonávanie pravidelných kontrol príjmu a využívania krmiva rybami. Pre dosiahnutie vysokej produkcie a kusových prírastkov je potrebné na druhej strane zaistiť optimálne podmienky výživy a kŕmenia. Nemali by sme pritom zabudnúť na dôležité zootechnické pravidlo, ktoré hovorí že pomer prirodzenej produkcie a produkcie získanej zo skŕmeného krmiva by nemal presiahnuť:

- u plôdika kapra 1 : 1 - 1,5
- u staršej ryby 1 : 2 – 4

Inými slovami, s prikrmovaním opatrne (alebo, ak chcete, všetkého veľa škodí)!

V závislosti od požadovaného prírastku za určité obdobie je vhodné pre každý rybník zostaviť jednoduchý plán kŕmenia. Tento plán by mal stanoviť rozdelenie celkového množstva potrebného krmiva na jednotlivé mesiace, denné (týždenné) kŕmne dávky pre celý rybník a jednorázové dávky na konkrétne kŕmne miesto. Je len samozrejmé, že takto zostavený plán musí zohľadňovať vekovú kategóriu chovanej obsádky, jej fyziologické požiadavky, zastúpenie prirodzenej potravy a v neposlednom rade ročné obdobia.

Pre stanovenie **dennej kŕmnej dávky** môžeme použiť nasledovný vzorec:

$$Q = \frac{V \times a \times (N - 1)}{N}$$

Kde:

- Q – množstvo krmiva na kus a deň (v gramoch)
- V – priemerný denný prírastok rýb (v gramoch)
- a – kŕmny koeficient krmiva
- N – násobok zvýšenia obsádky

Ak chceme napríklad stanoviť dennú kŕmnu dávku pre násadu K2, keď vieme, že priemerný denný prírastok je v júni 9 gramov a kŕmny koeficient krmiva je 3, pričom normálna obsádka bola v rybníku 3 násobne zvýšená, potom:

$$\text{Denná dávka} = \frac{9 \times 3 \times (3 - 1)}{3} = 18 \text{ gramov krmiva na 1 kus}$$

Počas celej doby prikrmovania (jar – jeseň) je dôležité sledovať a vyhodnocovať príjem krmiva rybami a jeho konverziu. Minimálne 1 x mesačne musíme vykonávať kontrolné odlovy (cca 50 ks rýb), pri ktorých sa zameriame na:

- priebeh rastu chovaných rýb
- overovanie výšky kŕmneho koeficientu podávaného krmiva
- zdravotný stav a kondíciu obsádky

Ak spozorujeme, že ryby plánovaný prírastok hmotnosti nedosahujú (t.j. zaostávajú v raste), je potrebné ihneď pristúpiť k úprave kŕmnej dávky. **Novú kŕmnu dávku** si vypočítame podľa vzorca:

$$Q_n = \frac{P \times V}{H}$$

Kde:

Q_n – nová kŕmna dávka t.j. množstvo krmiva na kus a deň (v gramoch)

P – pôvodná kŕmna dávka (v gramoch)

V – plánovaná priem. kusová hmotnosť rýb ku dňu kontroly (v gramoch)

H – zistená kusová hmotnosť (v gramoch)

Ak sme pri kontrole zistíme, že ryby, ktoré mali mať podľa plánu k 15.6. priemernú kusovú hmotnosť 400 gramov, mali v skutočnosti priemernú kusovú hmotnosť iba 320 gramov, a denná kŕmna dávka bola v júni 16 gramov na kus potom sme si novú kŕmnu dávku vypočítali takto:

$$\text{Nová kŕmna dávka potom bude} \quad \frac{16 \times 400}{320} = 20 \text{ gramov krmiva na kus a deň.}$$

spracovali:

Mgr. Miloslav Zuziak

Ing. Ján Kohút

VAŠA SLOVENSKÁ RYBÁRSKA AGENTÚRA

